

Voor kantoren geldt vanaf 2023 een label C-verplichting. Dat heeft geleid tot de vraag of ook bij ander maatschappelijk vastgoed, waaronder onderwijsgebouwen, zo'n verplichting een effectief beleidsinstrument zou zijn. ECN deed onderzoek en haar conclusie is 'ja'. In haar onderzoek keek ze meteen ook naar de consequenties van een label A-verplichting.

Binnenkort: Label A of C-verplichting

Door: Bouwstenen

Duurzaamheid in de gebouwde omgeving krijgt de laatste jaren steeds meer aandacht. Dat is niet zomaar: 30% van het totale besparingspotentieel van energie in Nederland zit namelijk in de gebouwde omgeving. Er valt dus nog veel winst te behalen op dit terrein.

Sectoren geselecteerd

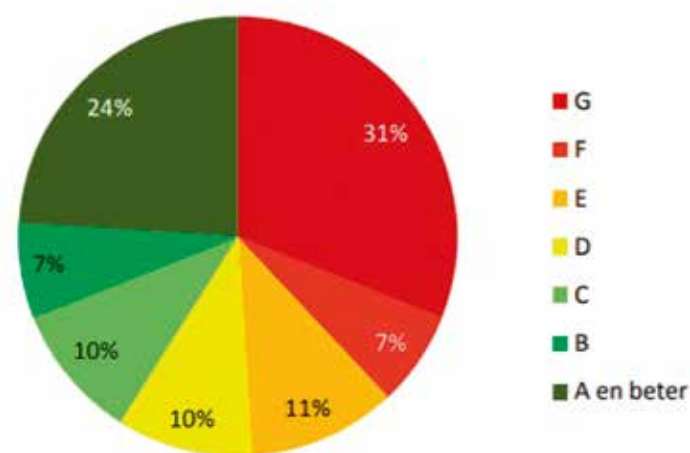
In een eerste fase onderzocht ECN bij welke sectoren uit de dienstensector het meest te besparen viel. Ze kwam daarbij uit op horeca (café/restaurants), zorg (verpleeghuizen), winkels en het onderwijs (basisscholen). Deze werden in de tweede fase van het onderzoek verder onder de loep genomen. Daarbij zijn voor referentiegebouwen maatregelpakketten

opgesteld en berekeningen gemaakt van besparingen, investeringskosten, opbrengsten en terugverdientijden.

Slechter dan C

De labelverdeling van het basisonderwijs is niet precies bekend. Daarom heeft het ECN op basis van de labeledatabase en bouwjaar van de schoolgebouwen een gerichte schatting gemaakt. Daaruit komt naar voren dat een eventuele label C verplichting het merendeel van de schoolgebouwen in het basisonderwijs zal raken. Van de ruim 50.000 gebouwen heeft meer dan de helft een slechtere label dan C. Van de schoolgebouwen heeft 31% label G, 7% label F, 11% label E en 10% label D. Slechts 41% van de huidige basisscholen hebben label C of hoger (10% C, 7% B en 24% A).

Inschatting labelverdeling basisonderwijs (aandeel m² GO)

Laagste investeringskosten

Om een eventuele label C verplichting te halen zijn maatregelen nodig. Het ECN noemt de oplossingen met de laagste investeringskosten en kortste terugverdientijd:

- Bij basisscholen met een G label is dakisolatie een relatief goedkope maatregel die tot veel besparing leidt. Voor betere labels geldt dat niet, omdat het dak dan al matig geïsoleerd is;
- In G label gebouwen is het aanschaffen van een HR-107 ketel een kosteneffectieve maatregel;
- In gebouwen met label F en E kan label C worden bereikt na isoleren van de gevel, maar dan is wel isolatieglas nodig;
- Ook op elektriciteit kan bespaard worden: door TL verlichting te vervangen voor LED verlichting of om veegpulsschakeling toe te passen en aanwezigheidsdetectie toe te passen om het onnodig aan laten staan van verlichting te verminderen;
- Ook kan Zon-PV toe worden toegepast als aanvulling om naar label C of beter te gaan.

Effectief instrument

Het ECN concludeert uit het onderzoek dat een label C verplichting in het onderwijs een effectief beleidsinstrument is. Veel onderwijsgebouwen vallen niet onder de Wet milieubeheer en dus kunnen de maatregelen niet langs de milie-

vergunning verplicht worden gesteld. Organisaties zoals Green Deal Scholen werken volgens ECN wel aan bewustwording rond energiebesparing bij het basisonderwijs, maar dat heeft nog niet tot de gewenste verbetering geleid. Met een label-verplichting wordt een duidelijk doel geformuleerd waaraan schoolgebouwen op termijn moeten voldoen.

Terugverdientijd

De totale besparing naar label C is 1 PJ, waarvan 0,6 PJ meer dan volgens bestaand beleid. De extra investering is naar schatting van het ECN € 0,4 miljard inclusief BTW. De maatregelpakketten verdienen zich dan binnen 6 tot 16 jaar terug. Label D gebouwen hebben de kortste terugverdientijd omdat daar relatief weinig maatregelen getroffen hoeven worden. De langste terugverdientijd geldt voor label F en label G-gebouwen. In label F-gebouwen moeten bijna dezelfde maatregelen worden genomen als in een label G gebouw, maar zijn de maatregelen minder kosteneffectief.

Voortgezet onderwijs

Het ECN-onderzoek richt zich alleen op het basisonderwijs. Omdat het voortgezet onderwijs qua vloeroppervlak in vierkante meters vergelijkbaar

is, mag volgens het ECN in het voortgezet onderwijs een vergelijkbaar besparingspotentieel worden verwacht met vergelijkbare investeringen.

Naar label A

Het ECN heeft in haar onderzoek ook met een schuin oog gekeken naar verbetering naar label A. Er zou dan meer glasisolatie, zon PV en warmte-terugwinning uit ventilatielucht nodig zijn. De verwacht energiebesparing bij een label A verplichting in 2023 zou uiteraard hoger zijn dan bij label C, maar de benodigde investering ook; enkele honderden miljoenen euro's meer. De terugverdientijden zijn voor label E en F-scholen bijna gelijk of soms zelfs korter dan bij verbetering naar C label.

Voor de hand

Minimaal label C ligt voor de hand, maar of het ook een label C zal worden is nog onderwerp van discussie. In het kabinetsbeleid worden ambitieuze doelen gesteld wat betreft de CO₂-reductie. Die worden met een label C-verplichting bij lange na nog niet gehaald, zelfs niet met label A. Daarbij kan ook nog geschoven worden met de termijn waarop de verplichting geldt, bijvoorbeeld Label A in 2030 in plaats van label C in 2023.

Energienormen

Vanaf eind 2020 moeten alle nieuwe gebouwen bijna-energie-neutraal (BENG) zijn. Die regel geldt ook voor de nieuwbouw van schoolgebouwen.

Voor bestaande gebouwen komt er waarschijnlijk een labelverplichting. Deze labelverplichting leidt niet automatisch ook tot 'frisse scholen'. Balansventilatie (met WTW) of CO₂-gestuurde ventilatie zijn kostbare maatregelen. Ook is een label geen garantie voor goed energimanagement waaronder het sturen op energiezuinig gedrag en het beter inregelen van klimaatinstallaties. Deze aanvullende voorwaarden en de wijze van monitoring kunnen wel worden meegenomen in aanvullend beleid of voorwaarde voor financiering.

Ook is er nog een hobbel te nemen in de bekostiging van de onderwijshuisvesting. Verwachting is dat afspraken hierover in het voorjaar, na de gemeenteraadsverkiezingen, verder vorm zullen krijgen. Hoe dan ook kan het onderwijs er nu al rekening mee houden dat er een verplichting komt.

Aditioneel besparingspotentieel, investeringskosten en terugverdientijden verplicht label A in 2023

Gebouwtype	Aditioneel besparingspotentieel verplicht label A in 2023 in PJ finaal	Aditionele investeringskosten in miljarden euro's	Terugverdientijd in jaren
Basisonderwijs	0,9	0,6	5 tot 26
Verpleeghuizen	2,5	0,8	3 tot 18
Horeca	8,4	1,6	3 tot 10
Winkels	0,7	0,13	ca. 6

Aditioneel besparingspotentieel, investeringskosten en terugverdientijden verplicht label C in 2023

Gebouwtype	Aditioneel besparingspotentieel verplicht label C in 2023 in PJ finaal	Aditionele investeringskosten in miljarden euro's	Terugverdientijd in jaren
Basisonderwijs	0,6	0,4	6 tot 16
Verpleeghuizen	1,4	0,4	5 tot 22
Horeca	6,2	1,1	2 tot 10
Winkels	0,03	0,01	ca. 5